

DRUMUL NOSTRU SPRE UNITATEA CREȘTINILOR

Comisia pentru Ecumenism

IULIE 2014 – NR. 47

FEDERAȚIA CONFERINȚA ROMÂNĂ A SUPERIOARELOR MAJORE și
FEDERAȚIA CONFERINȚA SUPERIORILOR MAJORI DIN ROMANIA
400246-CLUJ NAPOCA, str. Maramureșului nr. 23, Telefax: 0040-264-435096
secretariatCRSM@clicknet.ro, www.fcrrm.ro

Fă-ne să găsim

calea care conduce la unitate

Doamne Isuse, în ajunul morții tale pentru noi,
Te-ai rugat pentru ca toți discipolii tăi
să fie perfect una,
Așa cum ești tu în Tatăl și Tatăl în tine.
Fă-ne să simțim până la durere
Infidelitatea lipsei noastre de unitate.
Dă-ne loialitatea de a recunoaște
Și curajul de a respinge
Indiferența și neîncrederea ce se ascund în noi,
Și chiar ostilitatea mutuală.
Dă-ne să ne întâlnim în tine,
Pentru ca din sufletele și de pe buzele noastre
să urce neîncetat
Rugăciunea pentru unitatea creștinilor,
Așa cum o vrei tu, prin mijloacele pe care le vrei tu.
In tine, care ești iubirea perfectă,
Fă-ne să găsim calea care conduce la unitate
În ascultare față de iubirea și de adevărul tău.

Paul Couturier

50 de ani de la întâlnirea istorică dintre papa Paul al VI-lea și patriarhul Atenagoras

La Ierusalim, pe 25 mai 2014, papa Francisc și mai mulți responsabili de Biserici au comemorat întâlnirea istorică dintre papa Paul al VI-lea și patriarhul Atenagoras, de acum cincizeci de ani.

După o zi petrecută în Iordania, papa Francisc a sosit duminică 25 mai la Betleem, de unde a plecat la Tel Aviv, apoi la Ierusalim pentru un pelerinaj centrat pe unitatea creștinilor. O întâlnire privată cu patriarhul Bartolomeu, la 18,15, a fost urmată la ora 19,00 de o celebrare ecumenică în bazilica Sfântului Mormânt, la care au mai participat patriarhul ortodox Teofil al III-lea de Ierusalim și patriarhul armenian Nourhan Manoogian de Ierusalim.

Papa Francisc și Patriarhul Bartolomeu

Patriarhul Bartolomeu și papa Francisc au semnat o declarație comună în care subliniază importanța realizărilor dialogului teologic de până acum, care trebuie continuat până la comuniunea deplină manifestată prin împărtășirea din același Banchet euharistic, și își afirmă dorința de a lucra « împreună în serviciul umanității, în special prin apărarea demnității persoanei umane în toate etapele vieții și a sfințeniei familiei bazată pe căsătorie, promovând pacea și binele comun și dând răspunsuri la suferința care continuă să afecteze lumea noastră. »

Cu ocazia celebrării ecumenice papa Francisc a reiterat «dorința exprimată deja de predecesorii mei, de a menține dialogul cu toți frații în Cristos pentru a găsi o formă de exercițiu al ministeriului propriu episcopului Romei care, în conformitate cu misiunea sa, să se deschidă la o situație nouă și să poată fi, în contextul actual, un serviciu de iubire și de comuniune recunoscut de toți (cf. Ioan-Paul al II-lea, Enc. *Ut unum sint*, 95-96) ».

Cu ocazia ceremoniei de primire la aeroportul din Tel Aviv, duminică 25 mai, papa s-a adresat președintelui statului Israel și autorității palestiniene : « Doresc să adresez o invitație, dumneavoastră, Domnule Președinte și Domnului Președinte Mahmoud Abbas, ca să înălțați împreună cu mine o rugăciune intensă invocând de la Dumnezeu darul păcii. Ofer casa mea, la Vatican, pentru a găzdui această întâlnire de rugăciune. Cu toții dorim pacea ; multe persoane o construiesc în fiecare zi prin gesturi mici ; sunt numeroși cei care suferă și suportă cu răbdare eforturile multor tentative de a o construi. Și noi toți – în special cei care sunt în serviciul poporului lor – avem datoria de a ne face instrumente și artizani ai păcii, înainte de toate prin rugăciune. Este dificil să construiești pacea, dar să trăiești fără pace este un chin. Toți bărbații și toate femeile din această regiune și din lumea întreagă ne cer să prezentăm înaintea lui Dumnezeu aspirația lor arzătoare pentru pace. »

Luni 26 mai, în cursul dimineții, papa Francisc s-a dus la Zidul Plângerii, în care a introdus o rugăciune, asemenea predecesorilor săi, Ioan-Paul al II-lea în anul 2000 și Benedict al XVI-lea în 2009, apoi a vizitat mormântul lui Theodore Herzi, părintele Națiunii israeliene, și Memorialul dedicat lui Yad Vashem, înainte de a-i întâlni pe cei doi mari Rabini ai Israelului. Papa a declarat în special : « Nu este vorba doar de a stabili pe plan uman relații de respect reciproc ; suntem chemați, atât creștinii cât și evreii, să ne întrebăm în profunzime asupra semnificației spirituale a legăturii care ne unește. Este vorba de o legătură care vine de sus, care depășește voința noastră și rămâne intactă în ciuda tuturor dificultăților trăite din nefericire în cursul istoriei în relația noastră. »

În aceeași zi, înainte de a celebra Sfânta Liturghie cu Ierarhii din Țara Sfântă în sala Cenacolului din Ierusalim și de a lua avionul către Roma, papa l-a mai întâlnit o dată pe patriarhul Bartolomeu, la ora 15,30, aproape de biserica ortodoxă Viri Galilei, pe muntele Măslinilor.

Sursă : Revista Istina

(traducere realizată de Sr. Elisabeta Balint OA)

“Cu toții avem nevoie să ne deschidem cu curaj și încredere la acțiunea Duhului Sfânt, să ne lăsăm implicați în privirea lui Cristos asupra Bisericii, mireasa Sa, în drumul acestui ecumenism spiritual întărit de martiriul atâtor frați ai noștri care, mărturisindu-l pe Isus Cristos Domnul, au realizat ecumenismul sângelui.”

(papa Francisc)

DE LA CONFLICT LA COMUNIUNE.

REFLECȚII LUTERANO-CATOLICE

asupra istoriei Reformei în vederea celebrării din 2017

Ca început al pregătirilor aniversării a 500 de ani de la Reformă (care este datată simbolic pe 31 octombrie 1517 când Luther a afișat cele 95 de teze ale sale la Wittemberg), Comisia internațională de dialog între Biserica catolică și Federația luterană mondială a publicat în iunie 2013 un document intitulat *De la conflict la comuniune*. Dăm mai jos planul și câteva extrase semnificative asupra spiritului de reconciliere a memoriei în care cele două familii ecleziale doresc să trăiască această comemorare comună.

Capitolul 1 : Comemorarea Reformei în contextul ecumenismului și al mondializării

« Nu mai este satisfăcător să ne mulțumim de a repeta povestirile de altădată despre Reformă care prezentau punctele de vedere luterană și catolică separat și adesea în opoziție. Memoria istorică selecționează întotdeauna plecând de la abundența de fapte istorice și unește elementele selecționate într-un tot semnificativ. Cum aceste povestiri ale trecutului prezentau, în mare parte, confruntări, nu rareori se întâmpla ca ele să întărească divergențele dintre confesiuni și, câteodată, să conducă la o ostilitate deschisă. » (nr. 8)

Capitolul 2 : Perspective noi asupra lui Martin Luther și a Reformei

« Dialogul ecumenic antrenează la convertire plecând de la scheme de gândire ce își au originea în diferențele dintre confesiuni și face ca acestea să apară. În timp ce în dialog, partenerii privesc mai întâi la ceea ce au în comun și numai după aceea evaluează semnificația diferențelor lor. Totuși, aceste diferențe nu sunt nici neglijate, nici tratate cu dezinvoltură, căci dialogul ecumenic este căutarea în comun a adevărului credinței creștine. (nr. 34)

Capitolul 3 : Rezumat istoric al Reformei luterane și a reacțiilor catolice

“Astăzi putem povesti împreună istoria Reformei luterane. Chiar dacă luteranii și catolicii au puncte de vedere diferite, grație dialogului ecumenic ei pot să depășească hermeneuticele tradiționale anti-protestante sau anti-catolice, pentru a găsi o modalitate comună de rememorare a evenimentelor trecutului.” (nr. 35)

Capitolul 4: Teme fundamentale ale teologiei lui Martin Luther în lumina dialogului luterano-catolic

« În acest capitol, catolici și luterani prezintă împreună câteva dintre principalele afirmații teologice dezvoltate de Martin Luther. Această prezentare în comun nu vrea să spună că catolicii sunt de acord cu tot ceea ce a spus Martin Luther așa cum noi o prezentăm aici. Este necesar să se continue dialogul ecumenic și căutarea unei înțelegeri mutuale. Dar, pe drumul nostru ecumenic am atins o etapă care ne permite să prezentăm împreună această istorie. » (nr. 92)

Capitolul 5 : Chemați la comemorarea comună

« Deoarece catolici și luterani sunt legați între ei în Trupul lui Cristos ca membre ale acestui Trup, ceea ce Paul spune despre ele în 1 Cor 12,26 este adevărat : „Dacă unul dintre

membre suferă, toți împărtășesc suferința lui ; dacă un membru este slăvit, toate membrele îi împărtășesc bucuria.” Ceea ce afectează un membru al Trupului, le afectează și pe celelalte. Acesta este motivul pentru care, atunci când luteranii amintesc de evenimentele care au condus la formarea Bisericii lor, nu vor să o facă fără frații lor catolici. Amintindu-și împreună de începuturile Reformei, ei își iau botezul în serios. » (nr 221)

Capitolul 6 : Cinci imperative ecumenice

« Catolicii și luteranii înțeleg că aparțin, împreună cu comunitățile în care își trăiesc credința, unicului Trup al lui Cristos. Atât la luterani cât și la catolici s-a dezvoltat conștiința că luptele din secolul al XVI-lea s-au terminat. Motivele de condamnare mutuală a credinței unora sau a altora au fost abandonate pe drum. » (nr. 238)

Extras : Evaluarea trecutului

228. Chiar dacă bucuria și recunoștința marchează comemorarea din 2017, ele trebuie să facă loc de asemenea și durerii în fața eșecului și a abuzurilor, a culpabilității și a păcatului prezente în persoanele și evenimentele de care ne amintim.

231. Când catolicii și luteranii își amintesc împreună de controversele teologice și de evenimentele în această perspectivă, trebuie să țină cont de contextul secolului al XVI-lea. Luteranii și catolicii nu pot fi blamați pentru tot ce a avut loc, anumite evenimente din secolul al XVI-lea nefiind de responsabilitatea lor. În secolul al XVI-lea aveau loc adesea interferențe între convingerile teologice și puterea politică. Mulți oameni politici foloseau concepte teologice autentice pentru a-și atinge scopurile și mulți teologi asigurau difuzarea concepțiilor lor teologice prin canale politice. În acest câmp complex în care numeroși factori erau în joc este dificil de atribuit responsabilitatea

consecințelor unui eveniment sau al altuia unor indivizi în particular și să îi desemnăm ca vinovați.

232. Diviziunile din secolul al XVI-lea își aveau rădăcinile în înțelegerea diferită a credinței creștine și erau deosebit de provocatoare de litigii deoarece toți se gândeau că mântuirea era în joc. De ambele părți, oamenii aveau convingeri teologice pe care nu le puteau abandona. Nu poate fi blamat cineva că își urmează conștiința atunci când aceasta este formată de Cuvântul lui Dumnezeu și a tras niște concluzii după discuții serioase cu alții.

233. Cu totul altceva este felul în care teologii își exprimau convingerile în bătălia pentru a câștiga opinia publică. În secolul al XVI-lea, adeseori catolicii și luteranii și-au înțeles greșit adversarii, au exagerat sau caricaturat cuvintele lor pentru a-i face ridicoli. De nenumărate ori, au încălcat porunca a opta care interzice mărturia falsă împotriva aproapelui. Chiar dacă opoziții au fost câteodată onești intelectual, voința lor de a-l asculta pe celălalt și de a lua în serios punctul lui de vedere a fost insuficientă. În controverse se căuta respingerea adversarilor și victoria, exacerbând adesea deliberat conflictele, mai degrabă decât să se caute punctele comune. Prejudecățile și neînțelegerile au jucat un rol important în maniera de a prezenta partea cealaltă. Aceste opoziții au fost formulate și transmise generațiilor următoare. Avem aici a regreta și a deplânge, de o parte și de alta, felul în care au fost conduse dezbaterile. Atât luteranii cât și catolicii sunt responsabili, iar această vinovăție trebuie să fie mărturisită deschis acum în momentul comemorării evenimentelor de acum 500 de ani.

Sursă : Revista *Unité des chrétiens*, iulie 2013 (traducere realizată de pr. Cătălin Florea AA)

ROLUL EPISCOPULUI ROMEI ÎN DIALOGUL CATOLIC-ORTODOX

(partea I)

Pr. Ovidiu Robu AA

Tentativele de a reface comuniunea între Occident și Orient, rupte în 1054 au fost recurente până în 1453. Este suficient să reamintim conciliile care vizau unitatea: de la Lyon în 1274 și Florența în 1439. După ocuparea Constantinopolului de către otomani, aceste tentative se opresc, mai ales că catolicismul post-tridentin se propagă câteodată în detrimentul ortodoxiei din Europa de Est, odată cu unirea câtorva fracțiuni din Biserica Orientală la Roma. Spre sfârșitul secolului al XVI-lea se intră într-o fază polemică. Dorința de unitate creștină revine în secolul XX. În 1958 începe „dialogul carității”, un ansamblu de corespondențe și de întâlniri între patriarhul Atenagoras și papa Ioan al XXIII-lea, și mai ales cu papa Paul al VI-lea. Să ne amintim doar de întâlnirea decisivă între papa Paul al VI-lea și patriarhul Atenagoras la Ierusalim, în zilele de 5 și 6 ianuarie 1964, care a condus în scurt timp la eradicarea anatemei (7 decembrie

1965). Apoi, în 1979, începe dialogul doctrinal sau teologic prin Comisia internațională mixtă catolic-ortodox, care a condus la publicarea mai multor documente remarcabile, în vederea apropierii între Biserica Catolică și Bisericile Ortodoxe.

La ora actuală una din marile probleme care se pune în dialogul catolic-ortodox este aceea a primatului Episcopului de Roma. Cum să înțelegem ministerul succesorului lui Petru? Cum să exersăm acest minister, ca și semn de unitate pentru toți creștinii? Primul mileniu a cunoscut unitatea între Orient și Occident. Episcopul Bisericii din Roma unde a avut loc martiriul sfinților Petru și Paul ocupa un loc important printre ceilalți episcopi. Chiar dacă o diferență de recunoaștere față de episcopul Romei a existat în toată această perioadă între Occident și Orient, acest lucru nu a împiedicat ca cele două Biserici să rămână unite. Separarea din mileniul al doilea a condus fiecare din aceste două Biserici la o desfășurare ecleziologică și o organizare eclezială proprie. Occidentul adoptă sistemul de centralizare în jurul primatului papei, în timp ce Orientul acordă o importanță considerabilă sistemului de primat regional, cu o insistență deosebită asupra patriarhului de Constantinopol. Al treilea mileniu incită găsirea unei forme de slujire universală a Episcopului Romei, care să fie într-adevăr un semn de unitate pentru toți creștinii.

Dacă la Conciliul Vatican I s-a insistat pe puterea absolută a papei, Conciliul Vatican II a dorit să reajusteze autoritatea papei, punând în valoare rolul episcopatului în Biserică, precum și importanța colegialității episcopilor. Dacă primul conciliu a făcut din papa și din episcopi două instanțe diferite, al doilea conciliu a introdus ministerul papal în ministerul episcopal, căci rolul papei nu se poate înțelege în afara episcopatului. Această intuiție deschide calea ecleziologiei de comuniune care ne apropie mai îndeaproape de tradiția orientală.

Papa Paul al VI-lea a îndrăznit să sublinieze un paradox prezent în Biserici referitor la ministerul său în postura de papă. Acest minister este perceput concomitent, de anumiți creștini, ca un semn de unitate și de alții ca un factor de diviziune. Mai precis, rolul papei permite să spună catolicilor că unitatea este deja prezentă în Biserica lor. Însă, în același timp, acest minister apare în ochii celor care nu sunt catolici ca fiind un obstacol pentru unitate. Acest papă enunță în prima sa enciclică *Ecclesiam Suam* această problemă, încercând să dea un răspuns. El spune că ministerul papei nu constituie în sine un obstacol pentru unitate, căci este un principiu care vine de la Cristos însuși, prin misiunea dată apostolului Petruși de care noi am moștenit. Și totuși, el este o barieră practică: „*Papa este fără îndoială obstacolul cel mai grav în calea ecumenismului*” (consemnează el atunci când s-a întâlnit cu reprezentanții Secretariatului pentru Unitatea Creștinilor). Aceste declarații anunță deja deschiderile din 1995, când efectiv, papa Ioan Paul al II-lea va relua principiile evocate de papa Paul al VI-lea pentru a le aprofunda.

Scrisoarea enciclică *Ut Unum Sint* (1995) a Sf. Părinte Ioan Paul al II-lea, despre angajamentul ecumenic, deschide o nouă pagină în istoria ecumenismului. În această enciclică, papa repune în discuție în mod explicit, pentru prima dată, maniera de a exersa misiunea sa în calitate de Episcop al Romei. Ministerul de unitate al papei este văzut ca un factor de diviziune de numeroși creștini care nu sunt catolici. În loc să fie orientat spre trecut, ecumenismul este îndreptat spre o fidelitate la voința lui Dumnezeu, într-un viitor comun. În această perspectivă papa Ioan Paul al II-lea invită la o reflecție ecumenică asupra misiunii sale, pentru a descoperi mai profund semnificația sa, ca și misiune indispensabilă unității în Biserică.

În această enciclică găsim clar voința papei de a instaura cu responsabilii eclesiastici și teologii lor, un dialog „*frățesc și răbdător*” (UUS 96) în privința ministerului episcopului

Romei pentru „*a găsi împreună o formă de exercitare a primatului deschisă unei situații noi, însă fără nici o renunțare la esențialul misiunii sale*” (UUS 95). În definitiv Episcopul Romei caută o manieră de a-și exersa misiunea, amintind totodată principiul și fundamentul ministerului petrinian (cf. UUS 88-94). În acest demers, intenția nu este de a ameliora relațiile între Bisericile creștine. Scopul precis este cel al unității vizibile, căci această enciclică insistă pe importanța credibilității mărturiei Evangheliei, în pragul celui de-al treilea mileniu. De semnalat este că nicăieri în acest document nu găsim expresia „*primatul pontifical*”, ci se utilizează mai degrabă limbajul de misiune sau primatul Episcopului Romei. Titlul preferat al papei Ioan Paul al II-lea este expresia introdusă de papa Grigore cel Mare care se prezintă cu titlul: „*servitorul servitorilor lui Dumnezeu*” (UUS 88,103). Această expresie pune în valoare funcția de servitor al papei, față de *șeful Bisericii*” (UUS 88, 97). Papa este considerat ca fiind „*primul dintre servitorii unității*” (UUS 94), căci funcția sa se înscrie în serviciul unității.

Principiul de bază al papei este de a se păstra esențialul și a se schimba forma. Este avută în vedere „*situația nouă*” care implică o nouă formă de exercitare a primatului. Papa vorbește pe drept cuvânt despre „*esențialul în misiunea sa*” și nu despre puterile sale. Avem un exemplu bun de comuniune între Biserici în primul mileniu, unde Scaunul roman „*intervenea de comun acord, dacă între comunități interveneau diferențe referitoare la credință sau la disciplină*” (*Unitatis redintegratio*, nr. 14). Diferitele aspecte de credință și de caritate constituie esențialul în misiunea episcopului Romei. În termeni teologici acest esențial se referă la ce este de drept divin și ce aparține organizației profunde a Bisericii. În schimb, după cum arată experiența primului mileniu, acest esențial nu include guvernarea directă a Bisericii, căci o anumită jurisdicție aparținea patriarhilor care posedau un primat regional.

Pr. Ovidiu Robu, AA

ORTODOXIA : PROVOCAREA UNITĂȚII

Sr. Elisabeta OA

Convocarea, la începutul Postului Mare 2014 a unei sinaxe (adunări, n.t.) a primaților Bisericii ortodoxe la Fanar, în vederea etapei finale a pregătirii convocării sfântului și marelui Conciliu, ar putea părea destul de temerară. Publicarea, la sfârșitul lui decembrie, a poziției negative a patriarhatului Moscovei vis-a-vis de documentul de la Ravena, publicat în 2007 de Comisia Internațională catolică-ortodoxă și, câteva zile mai târziu, a răspunsului mitropolitului Elpidophore, personalitate influentă a patriarhatului ecumenic, au evidențiat încă o dată divergența puternică a acestor două Biserici în înțelegerea primatului. În plus, persistau tensiuni grave între diferite patriarhate asupra unor chestiuni teritoriale.

Totuși sinaxa a avut loc și s-a terminat pe 9 martie, prin publicarea unui mesaj în care se exprima grija primaților pentru păstrarea creștinismului în Orientul Mijlociu și se afirma necesitatea unei mărturii comune în fața provocărilor lumii contemporane și se anunța adunarea acestui Conciliu atât de așteptat, în

2016, « dacă nu va interveni vreun eveniment neprevăzut ». Fiecare biserică locală va fi reprezentată de primatul ei, însoțit de cel mult 24 de episcopi, iar deciziile vor fi luate în unanimitate. Desigur perspectiva unei manifestări unanime a Ortodoxiei a fost temperată de retragerea delegației patriarhatului din Antiohia înainte de vreme și de suspendarea semnăturii ei din comunicat, « deoarece Biserica din Ierusalim persistă în dorința de a consitui o dieceză [în Quatar] și de a stabili un episcop în fruntea ei, în perimetrul său de jurisdicție canonică ». Totuși, putem spera că acest conflict va putea fi rezolvat așa cum a fost și cel care opunea, în februarie, aceeași Biserică din Ierusalim cu cea din România.

Dar un alt eveniment a izbucnit între timp: destituirea de către parlamentul ucrainean, pe 22 februarie, a președintelui Viktor Ianukovitch, după evenimentele tragice din Kiev care au făcut numeroși morți, apoi începutul intervenției militare ruse în Crimeea, care a deschis o criză diplomatică gravă ce amintea de timpurile neliniștitoare ale războiului rece. În fața acestor evenimente, mesajul final al sinaxei primaților a chemat la o negociere pacifică condamnând ocupările violente de edificii de care puteau fi tentate Bisericile autocefale non canonice. Un referendum contestat de puterile occidentale a hotărât atașarea Crimeii la Federația Rusă, devenită efectivă pe 18 martie 2014. A doua zi, sprijinindu-se pe mesajul sinaxei primaților, sfântul sinod al Bisericii ortodoxe ruse lansa un apel la unitate prezentându-se ca « singura forță care, în grija de a păstra pacea civilă, poate pacifica și uni toate popoarele ce aderă la convingeri diametral opuse ». Se mai declara : « Frontierele Bisericii nu sunt determinate de preferințele politice, de diferențele etnice și nici măcar de frontierele statului. Biserica își păstrează unitatea în ciuda tuturor împrejurărilor schimbătoare. În același timp, este de o importanță primordială ca popoarele Rusiei istorice să își poată păstra acele valori pe care a fost construită civilizația creștină, valori care ne-au permis să construim trecutul nostru

glorios și, credem noi, care fac posibil un viitor demn. »

Această declarație fondată pe o anumită lectură a istoriei ar suporta multe « nuanțe » ! Ea amintește că aspirațiile ucrainenilor și conflictele de interese economice și strategice dintre Rusia și țările NATO nu sunt singurii factori ai acestei crize. Unitatea tradiției ortodoxe ruse ca expresie a identității unei națiuni care păstrează nostalgia după măreția ei pierdută de la prăbușirea puterii sovietice, îi dă și factorului religios o mare importanță, cu atât mai mult cu cât moștenirea rusofonă de la Kiev este *în fapt* astăzi fărâmițată nu numai între mai multe state, ci chiar și în Ucraina, între mai multe Biserici : o Biserică autonomă în sânul patriarhatului Moscovei, ai cărei membri pot fi tentați să păstreze distanța față de ultimul, mai îngrijorat de teritoriul său canonic decât de integritatea teritorială a țării ; mai multe patriarhate auto-proclamate printre care cel de la Kiev, care găsește sprijin într-un elan național puternic ; d a și o Biserică g eoco-catolică, foarte activă în momentul evenimentelor recente și care aspiră, și ea, să constituie un adevărat patriarhat în sânul comuniunii catolice. În sfârșit, trebuie să reamintim că președintele interimar, Alexandru Turtchinov, este un predicator al Bisericii evanghelice baptiste din țara lui, dând mărturie prin acest angajament că moștenirea creștină din Ucraina se înscrie astăzi într-un peisaj religios bulversat.

În acest context incert, nu trebuie, oare, să fim neliniștiți asupra felului în care Conciliul de la Istanbul din 2016 va putea să exprime unitatea Ortodoxiei, demarcându-se de Occident și în detrimentul apropierii de ceilalți creștini ? [...] Noi dorim să continuăm a ne arunca privirea asupra diferitelor Biserici, dar subliniem încă o dată situația dramatică a creștinilor din Orientul Mijlociu a căror dispariție ar afecta grav catolicitatea întregii Biserici.

Traducere realizată de Sr. Elisabeta Balint OA
din editorialul revistei *Istina*, nr 1, 2014

GRUPUL DIN DOMBES

(Auto)prezentare a Grupului

De la începutul secolului XX, marcat în special de expansiunea misionară, *creștinătatea* se agită și Bisericile își pun întrebări (...) unii nu s-au împăcat cu divizarea Trupului lui Cristos, în anii treizeci, se precizează răspunsul la o rugăciune și realizarea unui proiect pentru „unitatea creștinilor, când va voi Dumnezeu și prin mijloacele pe care El le va voi”.

Un nucleu inițial, catolic și protestant, francez și elvețian, în jurul abatelui Couturier, se constituie mai întâi în Elveția germană. Grupul se dezvoltă încă din 1937 prin primirea la mănăstirea de la Dombes a vreo douăzeci de preoți și pastori; ei confirmă vocația generației lor de a lucra modest dar fundamental la înțelegerea și vindecarea rănilor făcute Trupului lui Cristos în occident prin divizarea Bisericilor în secolul al XVI-lea. Proiectul este teolog și va înainta în etape foarte modeste deoarece litigiile sunt dificile.

Acesta este motivul pentru care timp de aproape treizeci de ani, grupul din Dombes se va ocupa de demersuri discrete de apropiere, fără publicări ci păstrând în memorie progresele realizate (...) sunt arhivate unele teze referitoare la punctele cele mai litigioase ale dezacordului nostru eclezial: ministerele, sacramentele, Biserica, Duhul Sfânt, succesiunea apostolică. Cele câteva puncte de accord sunt consemnate cu grijă în teze scurte în general redactate între 1956-1970, ele au fost date publicității în culegerea publicată cu ocazia aniversării a 50 de ani, pentru comuniunea Bisericilor (Centurion, 1988, p 11-34). Compoziția grupului s-a întări și stabilizat. Astăzi el numără 40 de persoane în total, catolici și protestanți în număr egal. Noi recrutăm prin

cooptare, fiecare fiind agreat de țelul, desigur, responsabil în comunitatea (sa) ecclezială, dar nu trimisă de ea. După ani componenta masculină și clericală a grupului s-a transformat într-un cerc mai reprezentativ pentru societatea globală, cu aportul binefăcător al câtorva surori catolice protestante. În sfârșit dialogul nostru occidental între catolici romani și bisericile Reformei a apelat, atunci când subiectul o cerea, la părerea trimisă anglicani, ortodoși sau la cea a specialiștilor diferitelor științe biblice, umane, etc.

Din 1968, când am fost puternic interpelați de nerăbdarea ecumenică a tinerilor adunați la Taize, am publicat documente "oficiale" , în sensul că sunt semnate de membrii grupului. Primul, cel mai important dacă nu cel mai bun, datează din 1971 și pune jaloanele unui acord între protestanți și catolici: *Spre o singură credință euharistică?* Am trasat astfel un semn care nu poate fi ștears pe drumul ospitalității euharistice pe care o practicăm de atunci, și cu câtă bucurie! Au urmat (...) documente care au tratat succesiv despre *Reconcilierea ministerelor*, despre *Ministerul episcopal*, despre cel al *Comuniunii în Biserica universală*, apoi un document recapitulativ, *Pentru comuniunea Bisericilor*, citat deja, urmate în 1990 de un text esențial, *Pentru convertirea Bisericilor*. În această dinamică rămâneau de verificat intuițiile noastre și de realizat intențiile noastre cu o lucrare care a avut succes, despre *Maria în planul lui Dumnezeu și comuniunea sfinților*. În prezent, ne dedicăm unei cercetări despre *Autoritatea doctrinală în Biserica și ierarhia adevărurilor*. Dar fraternitatea, viața spirituală și exigențele teologice ale grupului din Dombes sunt de o vigoare inepuizabilă prin haruși unic suficient al Domnului nostru.

Michel Leplay, Biserica reformată din Franța.

„Vederea noastră este întunecată adesea de povara cauzată de istoria diviziunilor noastre și voința noastră nu este întotdeauna liberă de acea ambiție umană care uneori însoțește chiar și dorința noastră de a vesti Evanghelia conform poruncii Domnului.”
(papa Francisc)

Adunarea Consiliului ecumenic al Bisericilor la Busan

Teolog reformat și jurnalist, Stephen Brown a participat la lucrările adunării Consiliului ecumenic al Bisericilor de la Busan. El analizează mizele acestei adunări.

Tocmai la Busan, o metropolă de mai mult de 3,5 milioane de locuitori situată pe coasta de sud a Coreii, a fost organizată, la sfârșitul lui octombrie 2013, cea de-a zecea adunare a Consiliului ecumenic al Bisericilor, cu mai mult de 3.000 de participanți adunați pentru a discuta asupra temei « Dumnezeu vieții, condu-ne spre dreptate și pace ». O tematică deosebit de bine aleasă pentru o adunare care se ține în peninsula coreeană, despărțită politic în două, fiind în permanență sub amenințarea nucleară, civilă și militară. De altfel, numeroși participanți au luat parte la un pelerinaj pentru pace în zona demilitarizată care separă nordul și sudul Coreii ; în cântări de imnuri, ei au așezat mesaje și rugăciuni pentru pace pe sârma ghimpată a liniei de demarcare.

Cu 345 de biserici membre, CEB reunește mai mult de 500 de milioane de creștini – protestanți, ortodoși, anglicani și membri ai altor confesiuni – proveniți din mai mult de 110 țări. Chiar dacă nu este membră, Biserica catolică este colaboratoare cu CEB în mai multe domenii. Sunt de asemenea absente numeroase Biserici evanghelice, penticostale sau « non-denominate » cu creștere rapidă, ce

se găesc în numeroase țări din emisfera sudică și, mai ales, în Coreea.

Pentru a doua oară în 30 de ani, CEB a pus tema « vieții » în centrul reflecției ei, la una din adunările sale. Deja în 1983, adunarea de la Vancouver a avut ca temă « Isus Cristos, viața lumii », o manieră de a sublinia victoria vieții asupra morții și de a chema Bisericele să lupte cu autoritate împotriva sărăciei și a foamei în lume. În momentul adunării de la Vancouver, mișcarea ecumenică – și în special CEB – era percepută ca o forță morală capabilă să inițieze schimbări sociale. La Busan, tema adunării a fost formulată ca o rugăciune către Dumnezeu vieții, care poate să ne conducă la dreptate și pace. Pentru adunare, era vorba mai puțin de « a vorbi în așa fel încât lumea [...] să audă Cuvântul Păcii », cât mai degrabă, așa cum mesajul final o preciza, de a invita « toate popoarele de bunăvoință să pună darurile primite de la Dumnezeu în serviciul acțiunilor care transformă lumea ». În această perspectivă s-a propus ca perioada de opt ani care se va scurge până la următoarea adunare să fie trăită ca un « pelerinaj de dreptate și de pace ». Așa cum a recomandat Comitetul de orientare, « noi voim să mergem împreună, ca niște pelerini, cunoscându-ne fragilitățile și respectându-le, oferind unii altora ospitalitate și încredere, ascultându-ne mutual, gata să ne asumăm riscuri în timp ce vom discerne împreună direcția spre care suntem conduși ». O asemenea înțelegere a ospitalității ecumenice este la rădăcina oricărui angajament pentru cooperarea și dialogul cu alte religii și pentru relațiile pe care CEB dorește să le întrețină cu acele curente ale creștinismului mondial care nu sunt membre.

Prezentat la Busan, una dintre reușitele cele mai remarcabile ale acestor ultimi ani este documentul comun dintre CEB, Biserica catolică (în cadrul Consiliului pontifical pentru dialogul interreligios) și Alianța evanghelică mondială, document intitulat « Mărturia creștină într-o lume multireligioasă. Recomandări de conduită »

În mesajul pe care l-a adresat participanților, președintele comisiei teologice a Alianței evanghelice mondiale, Thomas Schirrmacher, s-a bucurat de această declarație comună care arată că CEB și AEM sunt capabili de acum înainte « să promoveze unitatea creștinilor în lume, mai degrabă decât să dea prioritate propriilor lor instituții » ; cuvinte care, după spusele a numeroși observatori, ar fi fost inimaginabile acum 20 de ani.

Totuși, așa cum notează Declarația asupra unității adunării, în timp ce persistă diviziunile între Biserici, ca de exemplu incapacitatea lor de a se aduna în jurul mesei euharistice, « se nasc noi problematici, care constituie provocări serioase, creând noi diviziuni în sânul Bisericilor și între ele ». Aceste probleme, se mai scrie, « trebuie să fie discutate în comuniunea Bisericilor pentru a discerne la ce consensus trebuie ajuns ».

Asemenea diviziuni au apărut clar în momentul intervenției mitropolitului Hilarion de Volokolamsk, responsabil al Departamentului relațiilor externe a Patriarhatului Moscovei. În cursul unei reuniuni plenare, el a scos în evidență secularizarea crescândă în Europa de vest, denunțând faptul că uniuni homosexuale pot fi recunoscute ca « o formă de căsătorie » și că anumite comunități creștine « s-au angajat de mult timp pe calea revizuirii doctrinei morale pentru a o adapta tendințelor actuale ».

În deciziile ei finale, adunarea a cerut ca « chestiunile divergente » să fie discutate în dialogurile bilaterale și în cadrul CEB, recomandând ca ultimul să fie « spațiul protejat » în care să poată fi abordate punctele de divergență.

Cu mai mult de 3.000 de participanți – delegați ai Bisericilor, consilieri, observatori și creștini din Coreea – cu șase dimineți tematice, cu o mare posibilitate de alegere a grupurilor în Madang (un spațiu de discuții care și-a luat numele de la curțile interioare ale caselor

tradiționale coreene), adunarea de la Busan se aseamăna uneori mai mult cu un congres al Bisericilor decât cu o adunare deliberativă.

Totuși nu trebuie diminuată importanța celor 21 de « conversații ecumenice » (grupuri de lucru) în care delegații au putut să discute, de patru ori, subiecte foarte variate cum ar fi noul peisaj ecumenic, textul de convergență despre Credință și Constituție intitulat « Biserica. Spre o viziune comună », misiunea și evanghelizarea, locul bărbaților și al femeilor în Biserică, dreptatea în economie sau în ecologie, identitatea creștină într-o lume multireligioasă, predarea teologiei și formarea la ecumenism, angajamentele pentru dreptate și pace...

Grupul de lucru consacrat documentului despre Biserică și chestiunilor ecleziologice a reamintit că Bisericile și instanțele ecumenice trebuie să își trimită reacțiile la acest document înainte de decembrie 2015, cerând ca textul despre Credință și Constituție să fie utilizat « în viitoarele dialoguri teologice bilaterale și multilaterale și în cursurile de formare ecumenică ». Printre « șantierele » încredințate CEB pentru anii următori, formarea ecumenică este menționată de altfel ca domeniu cheie, cu același titlu ca și reflecția asupra unității și misiunea sau mărturia comună și diaconia.

În raportul făcut adunării, secretarul general Olav Fykse Tveit a menționat proiectul de organizare a unei conferințe mondiale asupra Credinței și Constituției, în 2017, căci asupra acestui subiect nu a mai fost una din 1993 ; aceasta ar fi, deci, a treia din 1963. « O asemenea conferință mondială asupra reînnoirii », a lansat el, « va constitui o manieră potrivită de a celebra aniversarea a 500 de ani de la Reformă, integrând cercetările asupra unității și lucrările în curs asupra ecleziologiei și a misiunii într-un studiu asupra vieții Bisericilor membre ».

Printre numeroasele declarații publice asupra unor subiecte variate, o putem remarca pe cea pe care adunarea a votat-o în legătură cu

prezența și mărturia comunităților creștine în Orientul Mijlociu. În declarație se recomandă susținerea creștinilor care sunt cetățeni deplin ai acestor țări încă din epoca apostolică. Se mai cere de asemenea să fie întărit ajutorul umanitar în Siria, insistându-se ca guvernele să autorizeze accesul deplin la ajutorul umanitar și ca folosirea mijloacelor pacifice să fie preferată pentru a pune capăt violențelor. Această declarație caracterizează totuși schimbările politice în curs în această regiune drept « procese ireversibile » cerând creștinilor și celorlalți « să construiască societăți civile democratice, bazate pe respectul legii, a dreptății sociale și a drepturilor omului, inclusiv libertatea religioasă și libertatea de conștiință ».

«Dumnezeul vieții, condu-ne spre dreptate și pace » ; în țări ca Siria, rugăciunea adunării nu este doar o urare pioasă, ci o chestiune de viață și de moarte, iar pentru toți creștinii angajați în mișcarea ecumenică un apel la a se arăta solidari, chiar plătind un preț.

Stephen Brown

Sursă : revista *Unité des chrétiens*, nr. 173, ian 2014

Creștinii, evreii și musulmanii din Berlin ar putea să se roage, în viitor, sub **aciela** acoperiș, dacă vor reuși să strângă cele 43,5 milioane de euro necesare pentru construirea unui loc de rugăciune unic în lume, relatează AFP, potrivit „**Le Nouvel Obsevateur**”.

Inițiatorii speră că el va fi gata până în 2018. Construcția nu va fi nici biserică, nici moschee, nici sinagogă, ci va **ține** elemente arhitecturale din toate cele trei tipuri de **lăcașuri** de cult. Construcția - „o casă de rugăciune și de învățatură”, așa cum o numește asociația care a inițiat proiectul - a fost imaginată de comunitatea protestantă din Berlin, la **sfârșit** anilor 2000.

Pe 16 iunie 2014, Sfântul Părinte I-a primit în audiență pe Arhiepiscopul de Canterbury, Justin Welby, cu care a abordat subiectul unității depline chiar dacă aceasta “pare încă îndepărtată” și un alt subiect legat de relele timpului nostru, și anume traficul de persoane. “Sub privirea milostivă a lui Isus nu ne putem preface că diviziunea noastră nu este un scandal, un obstacol pentru vestirea Evangheliei” a spus papa, subliniind și faptul că amândoi au denunțat de nenumărate ori flagelul sclavajului modern și al traficului de persoane.

S-a încheiat al IV-lea Forum Catolico-Ortodox European

Al IV-lea Forum Catolico-Ortodox European s-a desfășurat la Minsk, capitala Bielorusiei, între 2 și 6 iunie 2014, la invitația Exarhului patriarhal al întregii Bielorusii, Mitropolitul Pavel de Minsk și Sluzk. Lucrările au fost conduse de cei doi co-președinți ai Forumului, Mitropolitul Gennadios de Sassima, din partea Patriarhiei ecumenice, și Cardinalul Peter Erdo, președintele CCEE. Participanții și-au exprimat profunda recunoștință față de Bisericile locale, față de Mitropolitul Pavel și Arhiepiscopul Tadeusz Kondrusiewicz de Minsk-Molihev, pentru angajamentul lor important în sprijinirea Forumului. Peste 35 de reprezentanți ai Bisericilor Ortodoxe din Europa și ai Conferințelor Episcopale Europene au primit cu entuziasm mesajele adresate la începutul lucrărilor de Sanctitatea Sa Patriarhul Bartolomeu, de Sanctitatea Sa Papa Francisc și de Sanctitatea Sa Patriarhul Kirill al Moscovei și Întregii Rusii.

Duminică 8 iunie, la invitația papei Francisc, președinții israelian și palestinian au participat la Roma la o ceremonie de rugăciune pentru pace, împreună cu patriarhii ortodocși Bartolomeu de Constantinople și Teofil de Ierusalim.

În ajunul zilei în care creștinii celebrează sărbătoarea Rusaliilor, ceremonia a adunat în grădinile Vaticanului evrei, creștini și musulmani care s-au rugat succesiv, înainte ca papa Francisc, președintele Shimon Peres și președintele Mahmoud Abbas să ia cuvântul fiecare la rândul său, pentru a invoca pacea, apoi să schimbe o strângere de mână și să planteze câte un măslin al păcii.

Această ceremonie a avut o dimensiune ecumenică prin faptul participării patriarhului Bartolomeu care a citit Isaia 65,17-25. Cum survine într-un context de blocaj al negocierilor între israelieni și palestinieni, pasajul se înscria în spiritul ceremoniilor de rugăciune pentru pace pentru care Ioan-Paul al II-lea a avut inițiativa începând cu 1986.

Sursă : Revista Istina

„Ne simțim încurcați datorită distanței care există între chemarea Domnului și răspunsul nostru sărac. În fața privirii Sale milostive nu putem să ne prefacem că diviziunea noastră nu este un scandal, un obstacol în calea vestirii Evangheliei mântuirii.”
(papa Francisc)

Comisia pentru Ecumenism

Sr. Elisabeta Balint OA, Sr. Fabiola Compostella CTT, Sr. Maria Goretti SMMP ;
Pr. Tiberio Scorrano OC; Pr. Florea Catalin AA; Sr. Monica Dogaru, SIR (delegata); Sr. Ildiko Homa, SSS